

ΕΤΟΣ 80
ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 30
ΙΟΥΝΙΟΣ
1991

TAX. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΚΑΛΑΡΗ 52
454 44 Ιωάννινα

ΔΟΛΙΩΤΙΚΑ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ
ΣΥΛΛΟΓΟ ΔΟΛΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΝΑ ΑΝΑΛΑΒΟΥΜΕ ΤΙΣ ΕΥΘΥΝΕΣ ΜΑΣ

Αφορμή για το σύντομο αυτό άρθρο στάθηκε μια επιστολή που μας απηύθυνε η κοινότητά μας. Ήταν μια φωνή ρεαλιστική και προσδιοριστική του μεγέθους του προβλήματος που μπαίνει αυτή τη στιγμή στην επικαιρότητα και ζητά επιτακτικά την επίλυσή του. Το πρόβλημα βέβαια δεν είναι καινούριο και όλοι λίγο πολύ το γνωρίζουμε. Είναι το καφενείο, που όπως κατάντησε, όμοιό του δεν υπάρχει σε κανένα χωριό του Πωγωνίου. Και η σύγκριση αυτή κάθε άλλο παρά τιμά το χωριό μας που έχει στο ενεργητικό του πλούσια παρακαταθήκη σε ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων. Το κα-

φενείο πάσχει διπλά και κτιριακά αλλά λείπει και το κατάλληλο πρόσωπο που θα δώσει πνοή ζωής και θα ανταποκριθεί στις ανάγκες ιδίως τη θερινή περίοδο. Καιρός είναι να θεραπεύσουμε το πρώτο χωρίς να παραμελούμε το δεύτερο.

Δεν θα διακινδυνεύσουμε από τη μεριά μας να προτείνουν την ενδεδειγμένη επισκευαστική λύση του κτιρίου μια και αυτή είναι συνάρτηση του χρηματικού ποσού που τελικά θα συγκεντρωθεί. Εκείνο όμως που πρέπει να γίνει εδώ και τώρα είναι μια συντονισμένη εκστρατεία ενημέρωσης όλων των Δολιωτών για τη διάσταση

του προβλήματος και μια εξονυχιστική αναζήτηση όλων των πιθανών πηγών χρηματοδότησης. Όμως δεν φθάνει αυτό. Όλοι θα πρέπει να προετοιμασθούν, να συνεισφέρουν γενναϊόδωρα όπως και κατά το παρελθόν έπραξαν σε ανάλογες περιπτώσεις. Ας μη ξεχνούμε πως το καφενείο είναι το σημείο αναφοράς όλης της κοινωνικής ζωής του χωριού. Εκεί θα συναντήσουμε τον χωριανό μας για να ανασκαλίσουμε τις παλιές καλές μέρες, εκεί θα διατυπώσουμε τις απόψεις μας για τα κοινά, εκεί θα επιλύσουμε τις διαφορές μας. Είναι επόμενο λοιπόν, η καρδιά του χωριού να κτυπάει μέσα

από το καφενείο. Και άμα αυτό κλείσει θα συμπαράσχει σε μαρασμό ολόκληρο το χωριό.

Άμεση λοιπόν ανάγκη να αναλάβουμε όλοι τις ευθύνες και να σταθούμε με περίσκεψη και σεβασμό στο μεγάλο αυτό θέμα. Και εφ' όσον θέλουμε είναι, βέβαια ότι άμεση και αισθητικά αποδεκτή, αφού το κτίριο αυτό είναι άρρηκτα δεμένο με το κέντρο του χωριού, βουβός μάρτυρας της ιστορίας του χωριού μας. Ας πράξουμε λοιπόν όλοι αυτό που κάναμε στο κοντινό παρελθόν και θα δικαιωθούμε.

ΚΟΥΒΕΝΤΟΥΛΕΣ

ΕΝΑΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ

Του ΔΗΜ. ΠΟΤΣΗ

Κάποτε εδώ και πολλά χρόνια στο μεσοχώρι του χωριού μας δίπλα στο σχολείο και κάτω από τη γέφυρα φλαμουριά κάθονταν ένα γλυκό απόγευμα ο δάσκαλος του χωριού με τον μπάρμπα Κώστα και κουβένταζαν.

Εγώ στο κάτω μέρος του καφενείου, στο παγκάκι, άκουσα όλη την κουβέντα τους.

—Ορε δάσκαλε, πολλά γράμματα ξέρεις, πολύ κόπο γύρισες, όπως μου λες,

και με πολλούς ανθρώπους έκανες παρέα, και εγώ σου 'χω εμπιστοσύνη και θέλω να σου πω κάτι να μου το ξεδιαλύνεις.

—Σ' ακούω μπάρμπα Κώστα, πέστο.

—Όλα τούτα τα βουνά που βλέπεις, τα 'χω περπατήσει από παιδάκι. Πότε ποδεμένος και πότε ξυπόλητος, πότε στο σακκούλι λίγο ψωμί και κρομμύδι, πότε άδειο με λίγη γκίζα. Έκανα πολλές δουλειές, από κόψιμο ξύλων, κλαρί και χορτάρι

για τα ζωντανά και σ' όλη μου τη ζωή φύλαξα κοπάδια γιδοπρόβα, ξένα και δικά μου, και προκοπή δεν είδα ποτέ μου!

Πολέμους πέρασα, κατοχή μετά, έτρεχα δεξιά κι αριστερά για να ταΐσω τη φαμίλια μου, πότε στη Σιγιάδα για λάδι και αλάτι, πότε στην Αλβανία για ένα σπιρτί καλαμπόκι και με τα ποδάρια και ξαπλωμένος.

Καμιά προκοπή, όσο για να ζούμε και να βρισκόμαστε όρθιοι. Κάποτε πέρασα από

τον κάμπο της Θεσσαλίας και ράγισε η καρδιά μου και βούρκωσαν τα μάτια, απ' το πολύ μπερκέτι. Άλλος τόπος, άλλοι άνθρωποι, πλούτος και ομορφιά, χώμα καλό και ήμερο, κάμπος απέραντος, νερά μπόλικά, άλλα σε σωλήνες άλλα σ' αυλάκια τρέχουν παντού, χαρά Θεού.

Γιατί εκεί παράδεισος και ευτυχία και εδώ κατάρρα, πέτρες και δυστυχία;

—Άδικα στενοχωριέσαι μπάρμπα Κώστα. Πράγματι είμαστε σ' άγριο τόπο, αλλά όλοι μας έχουμε το μερτικό μας από τ' αγαθά αυτού του τόπου, γι' αυτό πρέπει όλοι μας να προσφέρουμε με τον τρόπο μας και με την εργασία μας ο καθένας και στον τόπο που βρίσκεται. Καλός είναι ο κάμπος, αλλά και τούτα τα βουνά, με τον καθαρό τους αέρα, με τα κουδουνίσματα, τα βελάσματα των κοπαδιών και τέλος με τα στήθια μας στην άκρη των συνόρων, φρουρούμε τα σύνορα της πατρίδος μας και κανένας δεν μπορεί να τα διαβεί, κάποτε και μες θα δικαιωθούμε και θα περάσουμε καλά, μην ανησυχείς.

—Αχ, μωρέ δάσκαλε, όλα καλά κι άγια μου τα λες, αλλά εμάς εδώ τους φτωχούς, και στα κρέκορα που βρισκόμαστε, κανείς δεν μας προσέχει, και ούτε μας λογαριάζει, και ούτε δυο σπιρτιά γράμματα δεν μας μαθαίνουν, να διαβάζουμε, γιατί μας ξεχνούν.

Καλά που είστε λίγο και σεις, μωρέ δάσκαλε, και μας ξετσαμπιλάτε λίγο τα μάτια, αλλιώς...

Ο ήλιος άρχισε να γέρνει προς το Μπόζοβο, μάζευε τις τελευταίες του ακτίνες από τις πλαγιές του άγιου Χριστόφορου και πήγαινε να πηλαιάσει. Σε λίγο ο γκιώνης και τα τριζόνια θ' άρχιζαν το θλιβερό τους τραγούδι μέσα στη νύχτα.

Ο μπάρμπα Κώστας καληνύχτισε το δάσκαλο και τραβώντας για τα πρόβατα χάθηκε μέσα στο σκοτάδι.

ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΟ ΧΩΡΙΟ

ΚΑΚΟΚΑΙΡΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΕΣ

Αν και βρισκόμαστε στην αρχή του καλοκαιριού μας, πέρασε η Άνοιξη χωρίς καν να την καταλάβουμε.

Οι καθημερινές βροχές και τα λίγα χιόνια ήταν αιτία να δοθεί παράταση στο χειμώνα, τα τζάκια να καίνε αδιάκοπα και οι λιγοστοί κάτοικοι, με την έλλειψη καφενείου, να μαζεύονται νωρίς στα σπίτια και έτσι να παρουσιάζεται εικόνα εγκατάλειψης.

Μετανοιωμένοι απ' όλα αυτά θα είναι και οι πρώτοι παραθεριστές μας.

Από τους πρώτους που κατέφθασαν με την αρχή της Άνοιξης, όπως πάντα, ήταν ο Παντελής Παππός με τη Λευτερία και ακολούθησαν αργότερα οι οικογένειες του Φώτη Στράτου, του Χριστόφορου Μούστου, του Κώστα Λιοντόπουλου και τελευταία του Λευτέρη Μούστου.

Τους καλωσορίζουμε και τους ευχόμαστε καλή διαμονή.

ΑΣ ΕΧΟΥΜΕ ΤΟ ΝΟΥ ΜΑΣ

Η αθρόα και ανεξέλεγκτη μετανάστευση των γειτόνων μας φυγάδων, Αλβανών και Βορειοηπειρωτών, και οι διάφορες πράξεις τους που κατά καιρούς ακούμε και διαβάζουμε στον τύπο, έχουν σαν συνέπεια τον εκφοβισμό των κατοίκων των παραμεθορίων χωριών. Στο χωριό μας, παρότι καθημερινά έχουμε αρκετούς επισκέπτες απ' αυτούς, μέχρι σήμερα κανένα σοβαρό κρούσμα δεν παρουσιάστηκε.

Αυτό όμως δεν πιάει να πει πως πρέπει να είμαστε ήσυχoi αντίθετα μάλιστα τα γεγονότα που συνέβηκαν στα διπλανά χωριά (ιδιαίτερα το άνοιγμα των σπιτιών) πρέπει να μας προκαλέσουν ανησυχία και να λάβουμε τα μέτρα μας.

Ιδιαίτερα οι ιδιοκτήτες των κλειστών σπιτιών, που συμβαίνει να μην έχουν και γειτόνους, ας φροντίσουν για την όσο το δυνατόν καλύτερη ασφάλειά τους.

ΜΙΑ ΚΑΙΝΟΥΡΙΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Εδώ και δυο-τρεις μήνες το χωριό μας απόκτησε και μία καινούρια οικογένεια. Πρόκειται για μια οικογένεια Βορειοηπειρώτη με δυο μικρά παιδιά.

Προσωρινά φιλοξενείται στο σπίτι της Αγγλαίας Μπέτζιου, που πρόθυμα

Συνέχεια στη 2η σελ.

ΟΜΙΛΟΥΝ ΟΙ ΔΟΛΙΩΤΕΣ

Ένας ειρηνικός άνθρωπος, καλός νοικοκύρης, πιστός στο καθήκον, ακάματος και άξιος οικογενειάρχης, είναι ο Χρήστος Κωσταράς.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

Μακριά από την κίνηση του χωριού τον αντικρύζω 5-6 φορές την ημέρα να πηγαίνει έρχεται στη στάση του, με βροχή και με ήλιο. Σύντομος στη συνομιλία του και με βάθος στη σκέψη του, είναι ένας άξιος κτηνοτρόφος που φέρνει τα γιδοπρόβατά του τον Μάιο στο χωριό μαζί με το γαϊδουράκι του, φορτωμένα σ' ένα δίπατο πελώριο φορτηγό και τα αποσύρει σε κατάλληλο χειμαδιά τέλος Οκτωβρίου.

Τον συναντώ σ' ένα πεζούλι του χωριού κάτω από τον ίσιο μιας συκιάς και του πτώ να μου απαντήσει σε μερικές ερωτήσεις. Με ευχαρίστηση ανταποκρίνεται. Και αρχίζω:

—Κύριε Χρήστο, πότε πρωτοήρθατε στο Δολό;

—Ήρθαμε οικογενειακάς στο Δολό το 1957 και εγκα-

τασταθήκαμε. Κάποτε πήγαινα και στο χωριό μου.

—Και από πότε μένετε μόνιμα στο χωριό;

—Μέχρι το 1971 έμενα μόνιμα στο χωριό. Μετά όμως αναλόγως την εποχή μετακινούμουν το χειμώνα.

—Έπαιρνες δηλαδή και τα πρόβατά σου μαζί;

—Ναι και τα πρόβατά μου μαζί με την οικογένειά μου.

—Είχες μόνο πρόβατα και πόσα;

—Από το '61 μέχρι το '71 είχα μόνο πρόβατα. Είδα ότι τα πρόβατα είχαν πολύ δουλειά, κουραζόμουν μόνος με τη γυναίκα μου και αναγκάστηκα να τα πουλήσω. Στη θέση τους αγόρασα γίδια.

—Πόσα πρόβατα είχες τότε;

—Είχα 180-200 πρόβατα και προβατίνες.

—Πήρες στη θέση τους περισσότερα γίδια;

—Όχι, πήρα μόνο 150 γίδια.

—Μου επιτρέπεις να σε ρωτήσω, γιατί τα πούλησες τα πρόβατα; Δεν υπήρχε μήπως αρκετή τροφή; Δεν σου

έδιναν γάλα;

—Όχι, είχαν γάλα. Η διατροφή τους το χειμώνα ήταν ακριβή. Δεν συνέφερε.

—Να σε ρωτήσω κάτι άλλο.

Ε. ΚΟΥΒΑΡΑ

λο: Πώς ήταν τότε η ζωή στο χωριό; Είχε κατοίκους, είχες συντροφιά;

—Πώς! και κατοίκους είχε και καλή συντροφιά κάναμε. Ήρθαμε πολλοί από το Κρούφοβο, το Τέροβο, το Κεφαλόβρυσο και άλλα μέρη. Το χειμώνα είμασταν στο χωριό πάνω από 100 νομάτοι.

—Και ποιο είναι το καλύτερο που θυμάσαι από το τότε χωριό;

—Και τώρα είναι καλά. Τότε είχαμε περισσότερες γιορτές, πανηγύρια, κάναμε γλέντια.

—Είσασταν ευχαριστημένοι από τη ζωή σας;

—Βέβαια, είμασταν.

—Καλά, από πότε άρχισαν οι ταλαιπωρίες και ανησυχίες σας; Ποια ήταν τα αίτια;

Συνέχεια στην 4η σελ.

ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ ΟΤΙ:

του ΔΗΜ. ΠΟΤΣΗ

Το γλωσσάριό μου σήμερα είναι «Άνω-Κάτω», διότι όπως μάzena τις λέξεις και φράσεις, έτσι θα σας τις προσφέρω, για να 'χει και μια πρωτοτυπία:

♦ **Μόκιασε:** Μούλιασε, σάπισε, (μούκισε το ψωμί).
♦ **Στρεγγέται:** Συμφωνούμε.

♦ **Αναστρία:** Ανατριχίλα (έξουα το ηγάνι και μου 'ρθε αναστρία).
♦ **Τσοκάμισα:** Κρύωσα (έγιναν τα χέρια μου τσοκάλο απ' το κρύο).

♦ **Αγαλίκι:** Τα παλιά χρόνια οι χριστιανοί εκτεθειμένοι πάντοτε σε ληστρικές επιθέσεις από τους περιούκους αλλοθρόνους, έπαιρναν έναν ισχυρό αγά με το μέρος τους για να τους προστατεύσει. Τα ετήσια χρήματα ή τα προϊόντα που τον έδιναν (τον μισθό του δηλαδή) ονομαζόνταν αγαλίκι.

♦ **Τοιτζέρισε:** Δυνάμωσε ο Μήτσος που ήταν άρρωστος, ή τοιτζέρισε η κατσάρλα και το φαγητό θα καεί.
♦ **Τουλούπα:** Το λαναρισμένο μαλλί, όπως το τοποθετούν στη ρόκα για να το γνέσουν.

♦ **Τσερλίτσικε:** Χέστηκε (το μωρό τσιλίστικε).
♦ **Τρισκατάρατος:** Ο

διάβολος, ο σατάνης, ο κακόβελος, ο τρεις φορές καταραμένος.

♦ **Σουρηγόνι:** Ο αποδιοπομπαίος, ο ανάποδος, ο κακόφυγος (μ' αυτά που είπτε έγινε σουρηγόνι σ' όλο το χωριό).

♦ **Σουλτοκόκο:** Το ετανοφόρο.

♦ **Μπατάρισμα:** Ανατροπή, πέσιμο.

♦ **Μπούντα:** Αποπνικτική ατμόσφαιρα, δυσφορία.

♦ **Σκεβελές:** Σεμναλίσμιος, ανήσιος, χαζός, ξεστοπιστός, ξεδιάντροπος.

♦ **Μπαρούφα:** Ανόητα λόγια, σαχλόλογια, (ψεύτικα λόγια που προξενούν σύγχυση).

♦ **Σούσουρο:** Ντόρος, κοινολογία, κουτσομπολιά, ή τέλος, σματάς με-γάλος.

♦ **Σούμα:** Μάζεμα, άθροισμα, όλα μαζί.

♦ **Τζιούφα:** Λοφάκι μαλλιών. (άφησε μου μια τζιούφα μαλλιά, για να μαζέω τις ψείρες).

♦ **Στρατάτο:** Παραμόρφωση, φθορά, διάλυση.

♦ **Τσιτάλτος:** Χειροδικία, χτύπημα (έφαγε έναν τσιτάλο που του 'ρθε ο ουρανός σφονδύλι).

Και τελειώνοντας σας εύχομαι καλό καλοκαίρι και να 'ρθετε στο Δολό για διακοπές. Σύμφωνα:

ΑΝΑΧΡΟΝΙΣΜΕΝΑ ΧΡΟΝΙΚΑ ΤΟΥ ΔΟΛΟΥ

του ΕΛ. ΚΟΥΒΑΡΑ

ΜΕΡΟΣ Ε'

● Τον Οκτώβριο του 1939 γίνεται ο απολογισμός του Συμβουλίου και το ταμείο έχει έξοδα 34.349 δρχ. Αποφασίζεται και μία πίστωση 1000 δραχμών διά την συμπλήρωση κάποιας απώλειας στην κοινοτική στέγη και ψηφίζεται αμέσως έρνος 5.500 δρχ. δι' επισκευή κοινοτικής οδού.

● Τον Ιανουάριο του 1940 ο πρόεδρος δημοσιεύει έκκληση αγελίας με την οποία ζητά να πληρωθεί μια θέση κλητήρα στην Κοινότητα με μισθό 60 δρχ. το μήνα.

● Τον Φεβρουάριο γίνεται έρνος στο Παγώνι για τους σιαιομπαθείες της Τουρκίας. Συγκεντρώνεται το ποσό των 16.400 δρχ. με πρώτη τη Βήσανη με δρχ. 1.502 και το Δολό με 302 δρχ.

● Τέλος Φεβρουαρίου Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως εκλέγεται ο από Λευκάδας και ιθάρης Δημήτριος και ενθρονίζεται στο Δελβινάρι την 7.4.1940. Τον Αύγουστο ψηφίζεται κονδύλιο 10.850 δρχ. από το οποίο 8.850 είναι για οδοποιία, 1.000 δρχ. για την ύδρευση και 1.000 δρχ. για τη στέγη του χωριού. Εδώ σταματούν οι πληροφορίες, διότι δεν βρίσκω τις επιμερίδες από το έτος 1941 μέχρι το 1964. Διά να καλυφθεί το κενό θα αναφερθώ στις πράξεις και την βοήθεια του Συμβουλίου των Εκκλησιών που έγινε μετά την απελευθέρωση.

● Η απελευθέρωση αρχίζει το έτος 1951 και διαρκεί μέχρι το 1956. Στο πρόγραμμα συμμετέχουν 21 οργανώσεις από 10 χώρες και ξεδεύτηκαν σ' αυτό το διάστημα 138.775 χιλ. δολάρια. Επιστρέφοντας διενεμήσαν γεωργικά εργαλεία, σπόροι διάφοροι, τρόφιμα, ρουχισμός, ζώα και λιπάσματα και άλλα χρειώδη στην περιοχή Παγωνίου αξίας 23.500 χιλ. δολαρίων.

● Το Κλιμάκιο Βοηθείας εργάστηκε στο χωριό για δυο χρόνια προσφέροντας στις 60 οικογένειες του χωριού σπόρους διάφορων λαχανικών και πατάτες, κατσίκια, πουλερικά, κοντάβια κ.τ.λ. και 1.200 δνδρύλια για αναδάσωση. Οι χωριανοί μας δυστυχώς δεν έδειξαν αρκετό ενδιαφέρον στις προστάσεις που κατέβαλε το Κλιμάκιο Βοηθείας. Περιορίστηκαν στην δική τους εμερία. Τελικά τα δνδρύλια που φυτεύτηκαν στο λόφο του Αγίου Γεωργίου και άλλα χωριά καταστράφηκαν από τα γιδοπρόβατα. Τα τρακέτ και τα διάφορα κατάλληλα εργαλεία χρησιμοποιήθηκαν για λίγο καιρό και σύντομα ξεχάστηκαν. Διακρίνονται ρηγμένα και σαπίζοντα.

να σήμερα σε διάφορα μέρη του χωριού ως δείγματα αγνωμοσύνης στην έξωθεν βοήθεια και προσπάθεια ανάπτυξης της περιοχής. Και σήμερα παραπονιόμαστε για την υποβάθμιση της περιοχής. Η μητέρα γη πάντα βοήθα τον άνθρωπο, φθάνει να δειεί μαζί της και να την καλλιεργήσει, θέλει θέληση, ιδρώτα και ανηρόπνοση.

● Και τώρα συνεχίζουμε με τα χρονικά από το έτος 1964 και τις εκλογές της 16.12.1964. Το χωριό ψηφίζει Ε.Ρ.Ε. 46, Ε.Κ. 43 και Ε.Δ.Α. 1.

● Από την Αθήνα έρχεται το νέο του θανάτου της Αλεξάνδρας Π. Χαλπί σε ηλικία 95 ετών.

● Το πανηγύρι συνεχίζεται με την παλιά του μεγαλοπρέπεια και ακολουθεί τον Ιούλιο το σχολικό τραπέζι, που το ευλογεί ο αιδαισιμότητος Σπύρος Κολέφας με τη συμμετοχή και άλλων ιερέων απ' τα περίχωρα.

● Ο κ. Νίκος Θανάτουλος ενεργεί και καταφθάνει στο Δολό ο υδρόλογος Θ. Ντόντος. Εντοπίζεται πηγή νερού αλλά δίχως αποτέλεσμα.

● Από την Αθήνα έρχεται το μήνυμα του θανάτου του συν/χου Γρηγόρη Κολέφα.

● Τον Φεβρουάριο του 1965 πεθαίνει ο λάτρης του Δολού Χρ. Ζωίδης. Έλαβε μέρος στη Μικρασιατική εκστρατεία, συνέληφθη αιχμάλωτος στο Ουσάκ με την φάλαγγα Τρικοπή του Αύγουστου του 1922 και απελευθερώθηκε το 1923 οπότε αναλάμβανε τα καθήκοντά του στο στρατό. Αποστρατεύεται το 1951 και ενδιαφέρεται για τον εμπλουτισμό της Βιβλιοθήκης του Γυμνασίου Παγωνιανής. Στο Δολό εγκαταλείπει δύο έργα που άρχισε ο αποθανών αδελφός του Χαρίλαος. Το Οστεοφυλάκιο και το παρεκκλήσι του Αγίου Δημητρίου στην είσοδο του χωριού.

● Τη χρονιά αυτή εφημέριος του χωριού είναι ο παπα-Αλέξης Μανούσης και δημοδιδάσκαλος ο Κων/νος Κουκουλάρης.

● Το 1966 από 1-10 Αυγούστου οργανώνεται για πρώτη φορά το Φεστιβάλ του Δολού με σκοπό την ανάπτυξη των δεσμών της ξενιτιάς με τη γενέτειρα σε μια καθαρή ντόπια μορφή. Παρέστησαν εκπρόσωποι των αρχών απ' τα Ιωάννινα, της Μητροπόλεως, του Παγκοσμίου Συμβουλίου των Εκκλησιών και οι τοπικές και στρατιωτικές αρχές. Το πρόγραμμα είναι πολύσπου με χορούς, διαλέξεις και περιπάτους στο αξιοθέατο του χωριού.

(Στο επόμενο τεύχος το τέλος)

Μορφές και εικόνες του τόπου μας
Μερικά χρόνια πριν...

Ο ιερέας Χρήστος Μάσινας με τους χωριανούς μας Σ. Ζωίδη και Χ. Στάλη στην αυλή του καφενείου μας.

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

Αγαπητά «Δολιωτικά»,

Χριστός Ανέστη! «ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ».

Πήρα το φύλλο (Μάρτιος 1991) και -όπως πάντοτε- με τη σπουδαία από πάσης πλευράς εργασία σας, έτσι και στο φύλλο τούτο με το δημοσίευμα τα «ΑΝΑΧΡΟΝΙΣΜΕΝΑ ΧΡΟΝΙΚΑ ΤΟΥ ΔΟΛΟΥ» του κ. Ελευθέριου Κουβαρά, μπορέσατε να χωθεί στα κατάβαθα της ζωής μου, κρούοντας τις πιο ευαίσθητες χορδές της μνήμης μου, που με μεταφέρουν στα αλησμόνητα εκείνα χρόνια που ήμουν εφημέριος και στο Δολό.

Το καλό δημοσιευμένο αυτό λουπόν κείμενο, συναρπάει, συγκινεί και ενθουσιάζει, αλλά και φέρει κάποια συγκινητική -θα 'λεγα- σκέψη, νοσταλγική, για μας τους παλαιότερους που ζήσαμε πολλά από τα γεγονότα που τόσο παραστατικά παρουσιάζει.

Αιτία λοιπόν του δημοσιεύματος αυτού, μου έφερε «παλιοκαιρινές Δολιωτικές μνήμες». Ένα μικρό δείγμα από τα χειρόγραφα μου, προς την Συστήν Αδελφότητα Δολιωτών Ηπείρου «Αγιος Χριστόφορος», οδός Σπύρου Λούη αριθ. 9, Παγκράτι Αθηνών, είναι η ευγενική ευχαριστήριος επιστολή μου που είχα στείλει το 1955 ή 1956 εάν θυμώμαι καλώς, διότι έχω αντίγραφο και δεν έχω ημερομηνία ή το έτος που την είχα στείλει.

Και επειδή είναι τρεις ολόκληρες κάποιες αναφορές, θα σας παρακαλέσω -εάν είναι καλώς ενόχολο- να δημοσιεύσετε ένα μέρος αυτής, και σας ευχαριστώ προκαταβολικά.

Προς

Την Συστήν Αδελφότητα Δολιωτών Ηπείρου

«Αγιος Χριστόφορος»

Οδός Σπύρου Λούη αριθ. 9, Παγκράτι Αθηνών

Εις Αθήνας

Ευλογημένα τέκνα της Ελληνικής Πατρίδος και του χωριού μας Δολού,

Παπα - Χρήστος, δούλος του Ιησού Χριστού διά θελήματος Θεού, γράφω προς υμάς, ευχόμενος χάριν, υγείαν και ειρήνη από Θεού Πατρός και Κυρίου ημών Ιησού Χριστού.

Ευχαριστώ τον καλόν μας Θεόν οσάκις σας ενθυμούμαι στις δεήσεις μου νύκτα και ημέρα. Ευχαριστώ απειρώς και υμάς διά το δώρον σας το οποίον επήρα προ ημερών, και ως είναι εις υμάς γνωστόν, ένα ζεύγος υποδήματα, (αρβύλας), όπως και όλοι οι χωριανοί έλαβον τα διάφορα πολύτιμα δώρα σας, σάς ευχαριστούν χαρούμενοι, και η χαρά τους αυτή είναι απείρη γρηπτή.

Ετσι αγαπητά μας ξενιτεμένα τέκνα, μνηστήκατε το καλό παράδειγμα των σοφών Μάγων τώρα τα Χριστούγεννα, ευχαριστώντας τον Χριστόν, βοηθώντας τους φτωχούς του χωριού σας, που κάποτε ήτο..... το μικρό Παρίσι της επαρχίας Παγωνίου.

Ευχόμενος και πάλιν όπως το παράδειγμα της Αδελφότητας Δολιωτών και των ιδρυτών αυτής, ειρή και άλλους μνητάς, δια να κρατηθούν τα χωριά μας με ταούτα έργα χριστιανικής αγάπης και πολιτισμού, από τα οποία έχει μεγάλη ανάγκη σήμερα η Επαρχία μας, διότι τα παλαιά έχουν σωρωθή από τη λαίλαπα των τελευταίων πολέμων.

Ιερέας ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΑΤΣΙΑΣ

Συνταξιούχος

Απρίλιος 1991.

ΙΣΤΟΡΙΑ - ΔΕΛΤΑΓΡΑΦΙΑ

ΑΝΑΔΡΟΜΕΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΠΩΓΩΝΙΟΥ

Του Ε. Ε. ΚΟΥΒΑΡΑ

Η Ηπειρος, η «αρχαία

Ελλάς» του Αριστοτέλη, πήρε το όνομά της, μας λέγει κάποια παλιά παράδοση, από την κόρη του Βοιωτού Εχίωνα - Ηπειρου που τάφηκε σε άλσος κοντά στη Χεμάρα.

Όλη μας αναφέρουν οι αρχαίοι συγγραφείς για την Ηπειρο. Τα πράγματα αξιολογικά βιβλία που πραγματευόταν για την Ηπειρο και τους Ηπειρώτες ήταν τα 16 βιβλία του Κριτόλου και αναφορές του Διοδώρου και Πολυβίου που δυστυχώς δεν διασώθηκαν.

Τα ελληνικά φύλα ανακλήσαν την Ηπειρο το 2800 π.Χ. Το 1900 π.Χ. την κατακτούν οι Θεσπρωτοί, το 1500 αρχίζει η εισβολή των Μυκηναίων στα παράλια της και το 1200 π.Χ. εγκαθίστανται οι Μολαοσσοί που ισχυροποιούν πολιτικά τη θέση τους στην περιοχή. Ένας από τους επιδόρους ηγεμόνες της ήταν ο Πύρρος που εξεστράτευσε κατά των γειτονικών φυλών και αποβίβασκε στην Κίτιν Ιταλία χωρίς επιτυχία. Το βασιλείον του το διεύθυνε ο «Κονί των Ηπειρωτών» με έδρα το Βουλεντήριον της Δωδώνης. Συμμάχη με τους Μακεδόνας αλλά τελικά ηττάται από τους επιδρομείς Ρωμαίους οι οποίοι το 168 λεηλατούν την Ηπειρο, καταστρέφουν τις πόλεις της και πωλούν για δούλους όλους σχεδόν τους κατοίκους της. Αυτή είναι η καταστροφική περίοδος της Ηπείρου.

Από τότε γίνεται κάθε ίχνος πολιτισμού και πολιτικής σημασίας της περιοχής και συνεχίζεται μέχρι το 30 π.Χ.

Την εποχή εκείνη ο Αύγουστος απορροφεί την οκδομήση της Νικόπολης δίνοντας το προβάδισμα για κάποια σχετικά άνθηση, ανάπτυξη οικονομική και οικοδομική αναγέννηση της Ηπείρου.

Ας μην ξεχνάμε ότι η Ηπειρος υπήρξε η πύλη εισόδου των ελληνικών φυλών, εντός των Ελληνισμών και τότε.

Με την επίμονη υπόδειξη του συγχωριανού μας κ. Λεωνίδα Κουτσουμπίνα, που μελέτησε την περιοχή, και του κ. Κωστούλα, πίστερη τελικά η Αρχαιολογική Υπηρεσία και με ενθουσιασμό το καλοκαίρι του 1979 άρχισαν οι πρώτες ανασκαφές έρευνας. Συνεχίστηκαν στο δώδεκο αυτό χώρο κάπως χλιαρά στις επόμενες περιόδους και το 1982 από έλλειψη οικονομικών πόρων και αλλαγή τακτικής της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας.

«ΔΟΛΙΩΤΙΚΑ»

Εργασιές

του Επαρχιακού

Συλλόγου Δολού

Ιωαννίνων

Καλάρι 52

Τηλέφωνο 32.564

- *

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ

ΕΠΙΠΡΟΠΗ

Χρήστος Τζόβας

Ιωάννης Μπονίνης

Δημήτριος Πόσιος

Κώστας Μέξης

Φωτόπουλος Ελευθέριος

Γεώργιος Μπονίνης

Κωσταντίνος Δημήτριος

- *

Χειρόγραφα που δημο-

σιούνται ή όχι, δεν

επιστρέφονται.

- *

Οι ενυπόγραφοι συ-

νεργασίες εφαρμόζουν

τις απόψεις εκείνων

που υπογράφουν.

Οι ενυπόγραφοι συ-

νεργασίες εφαρμόζουν

τις απόψεις εκείνων

που υπογράφουν.

Οι ενυπόγραφοι συ-

νεργασίες εφαρμόζουν

τις απόψεις εκείνων

που υπογράφουν.

Ποι πρώτες έρευνες έφεραν στο φως αξιολογικά ευρήματα στους τρεις εξερευνηθέντες τύμβους. Ο καθένας τους αποτελούσε ένα πολιτισμικό συγκρότημα κυβόσχημων τάφων που απεικονιζόταν κλίμακων προς το κέντρο. Έχουν χρησιμοποιηθεί διαδοχικά μέτρα και των Βυζαντινών χρόνων (κάθε ανήκον στην πρώτη εποχή του σιδήρου (12ος π.Χ. αιώνας). Ανήκουν στην ίδια γεωγραφική και πολιτιστική ενότητα με τους τάφους που βρέθηκαν στην Αλβανία.

Οι εξερευνηθέντες τρεις τύμβοι έχουν διάμετρο 12,8 και 6 μ. αντιστοίχως και ύψος που δεν υπερβαίνει το 1 μ. στην κορυφή. Ο πρώτος περιλαμβάνει 30, ο δεύτερος 11 και ο τρίτος 7 κυβόσχημους τάφους. Αρχαίοι απ' αυτούς βρέθηκαν σπληνέμοιο.

Τα ευρήματα σ' αυτούς μικροαντικείμενα, είναι κεραμικά, μεταλλικά αγγεία, σιδερένια όπλα, χάλκινα νομίσματα και πήλινα αγγεία. Εκτίθενται στις προθήκες σε ιδιαίτερο χώρο στο Αρχαιολογικό Μουσείο των Ιωαννίνων και αξίζει ο χώρος για μια επίσκεψη με μελέτη εκεί.

Η αρχαιολογική σκαπάνη και μελέτη αν συνεχιστεί, θα μας παρουσιάσει εκπληκτικές για την ιστορία της περιοχής.

Από τα ευρήματα πιστοποιείται η συσχέτιση του ελληνικού χώρου και η διείσδυση του εμπορικού δαμνίου των Μυκηναίων, των Κορινθίων και της Αττικής στον Ηπειρωτικό χώρο.

Η Εταιρεία Ηπειρωτικών Μελετών των Ιωαννίνων και όλοι οι τοπικοί φορείς, επιπλέον θα ενεργοποιηθούν και θα κάνουν τις κατάλληλες κρούσεις στους αρμόδιους για να συνεχιστεί η ανασκαφική έρευνα και να διασφαλιστεί κάποιος το αμύθητο και στείνο παρελόνη της Ηπείρου και γενικότερα του Παγωνίου. Η περιοχή πρέπει πράγματι να προβληθεί, διότι έχει ένα θαυμάσιο φυσικό γαίολο, ενδιαφέρον ιστορικό παρελόνη, και να εμπλουτιστεί με έργα υποδομής για τη ανάπτυξη του χώρου που τόσο την έχει ανάγκη.

Ε. Ε. ΚΟΥΒΑΡΑΣ

Υ.Γ.: Ο κ. Λ. Κουτσουμπίνας έχει εκδώσει μια ενδιαφέρουσα ιστορική μελέτη του τόπου, με τον τίτλο «Δολιωτικές πολιτικές του Παγωνίου». Όσοι προτιμούν να την προμηθευθούν, πωλούνται στην περιοχή του Δολού, ή στον ίδιο στο τηλέφωνο 0651-39918, για να τους σταλεί με ταχυδρομική αντικαταβολή. Τιμάται δρχ. 500.

ΕΝΑ ΠΑΡΑΘΩΝΟ

Είμαι μια χαροκαμένη μάνα βαριά χτυπημένη από τη μοίρα, ξεχασμένη από Θεό και ανθρώπους. Θα ήθελα να εκφράσω από την εφημερίδα σας την πικρία και το παράπονό μου σε όλους τους Δολιωτές όσο ψηλά κι αν βρίσκονται, όσο καλά κι αν ζουν.

Τους βλέπω καθημερινά να με προσπερνούν αδιάφορα και βιαστικά χωρίς μια ματιά συμπάθειας, χωρίς δύο λόγια συγχώρις μου που ξεχειλίζει καθημερινά στο σπινίκι μου αν παρηγοριάζω. Είναι κι αυτό δείγμα της ατομικιστικής εποχής μας όπου ο διπλανός είναι ένα ξένο κι απόμακρο πράγμα. Ακόμα σε μάθουν όσοι το αγνοούν πως για να γίνει ο δρόμος προ 35ετίας έπρεπε να περάσει πάνω από το φτωχό μου σπινίκι γιατί εγώ ήμουν ο αδύνατος και αυτό διευκόλυνε περισσότερο. Από τότε μέχρι σήμερα δεν έχω πάει ούτε μία δρομική για την καταπάτηση.

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία

ΒΑΣΩ ΖΕΓΚΑ

ΒΑΣΩ ΖΕΓΚΑ

ΒΑΣΩ ΖΕΓΚΑ

ΒΑΣΩ ΖΕΓΚΑ

ΒΑΣΩ ΖΕΓΚΑ

ΒΑΣΩ ΖΕΓΚΑ

ΒΑΣΩ ΖΕΓΚΑ

ΒΑΣΩ ΖΕΓΚΑ

ΒΑΣΩ ΖΕΓΚΑ

ΒΑΣΩ ΖΕΓΚΑ

ΒΑΣΩ ΖΕΓΚΑ

ΒΑΣΩ ΖΕΓΚΑ

ΒΑΣΩ ΖΕΓΚΑ

ΒΑΣΩ ΖΕΓΚΑ

ΒΑΣΩ ΖΕΓΚΑ

ΒΑΣΩ ΖΕΓΚΑ

ΒΑΣΩ ΖΕΓΚΑ

ΒΑΣΩ ΖΕΓΚΑ

ΒΑΣΩ ΖΕΓΚΑ

ΒΑΣΩ ΖΕΓΚΑ

ΒΑΣΩ ΖΕΓΚΑ

ΒΑΣΩ ΖΕΓΚΑ

ΒΑΣΩ ΖΕΓΚΑ

ΒΑΣΩ ΖΕΓΚΑ

Η Εκκλησία και ο Ελληνορθόδοξος πληθυσμός της Βορείου Ηπείρου

Γράφει ο ΝΙΚΟΣ Θ. ΥΦΑΝΤΗΣ, φιλόλογος, λυκειάρχης

Συνεργάτες του Γεωργίου Ζωγράφου στον Βορειοηπειρωτικό Αγώνα του 1914 ήταν ο Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως, Βασιλείος Παπαχρήστου, από το Λάμποβο Αργυροκάστρου και ο Μητροπολίτης Βελλάς και Κονίτης Σπυρίδων Βλάχος, ιδρυτής του Ιεροδιδασκαλείου Βελλάς και μετέπειτα Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος.

Ο Κοσμάς ο Αιτωλός με τις συνεχείς περιπέτειες του (1763-1779) στη Βόρειο Ηπειρο, ενεδόρυνε τους Έλληνες και αναπτέρωνε το ηθικό τους σε μια εποχή που οι αναγκαστικοί εξολισμοί είχαν πάρει τη μορφή χιονοστιβάδας.

Ο Πατροκοσμάς μαρτύρησε σ' αυτά τα ιερά χώματα και το έργο του έφερε τους προσδοκώμενους καρπούς. Τον Αύγουστο του 1779 ο Άγιος Κοσμάς συλλαμβάνεται από τους στρατώες του Κούρτ Πασά και στις 24 του ίδιου μήνα απαγχονίζεται στο χωριό Κολκόντασι.

Ο Μητροπολίτης Λαρίσης Πολύκαρπος, καταγόμενος από το χωριό Δάρδα της Κορυτσάς, για την εθνική του δράση και τη συμμετοχή του στους αγώνες για την ανεξαρτησία, καταρτήθηκε μπροστά στη Μητρόπολη της Λαρίσης, από τον Μαχμούτ Πασά.

Ο Γρηγόριος ο Αργυροκάστρος, Μητροπολίτης Ευρύπου, εμπνευστής και κύριος συντελεστής της Επανάστασης της Εύβοιας, υπόστη φρικτές ταπεινώσεις και εξευτελισμούς στα μπουντρούμια της Χαλκίδας. Επαύριον και ανώνυμοι ιερείς πρωτοστάτησαν στη μακραίωνη ιστορία αυτού του τόπου και στήριξαν τα αγωνιζόμενα αδελφία τους.

Οι παπάδες και στο βόρειο εδαφικό κομμάτι της Ηπείρου, κράτησαν άβυσσο στη την «αποσταμένη επιπλοή» του ραβιά, ως την εποχή που ενέσκηψε η λαίλαπα του Χότζα και άλλους αποσχημάτισε, άλλους εξόρισε, άλλους φυλάκισε και πολλούς θανάτωσε, αφήνοντας ακέφαλο τον ελληνικό πληθυσμό.

Ιερείς και λαός είναι δεμένοι με καινούς αγώνες και καινές θυσίες.

Πριν από το 1940 η Εκκλησία της Βορείου Ηπείρου παρουσιαζόταν ως εξής:

Πληθυσμός πριν από τον πόλεμο: 250.000 Έλληνες.

Μητροπολεις: α) Τριπόλις και πάσης Αλβανίας, β) Κορυτσάς, γ) Βερατίου, δ) Αιτωλίας και Κονίτης και ε) Αργυροκάστρου.

Εκκλησίες: 265

Μοναστήρια: 29

ΟΜΙΛΟΥΝ ΟΙ ΔΟΛΙΩΤΕΣ

Συνέντευξη από την 1η σελ.

—Τα αίτια ήταν οικονομικά. Είχαμε πολλά έξοδα και λίγα κέρδη. Είμασταν μεγάλη οικογένεια. Είχαμε δυσκολίες.

—Με τους ντόπιους, τους παλιούς Δολιώτες, πώς τα περνούσατε εσείς οι νεοφερμένοι;

—Δεν είχαμε κανένα πρόβλημα. Περνούσαμε πολύ καλά. Είμασταν σαν και να είμασταν το ίδιο, αγαπημένοι και καλοί φίλοι. Γλεντούσαμε.

—Σήμερα, πώς βλέπεις το χωριό;

—Πώς να το δω. Τι να σου πω. Το χειμώνα όταν έρχομαι κάποτε το βλέπω να είναι εγκαταλειμμένο.

—Και συ πώς νομίζεις ότι θα πάει εμπρός, με ποιο τρόπο;

—Το χωριό τώρα να πάει εμπρός... Η νεολαία έχει φύγει. Τώρα δουλεύει αλλού, όπως και τα παιδιά μου. Κανείς από τους νέους δε νομίζω ότι θέλει να μείνει. Εμείς, τώρα που περπατούν τα χρόνια, σταματάμε από τη δουλειά. Προπαντός εδώ το χωριό, κρατιέται με την κτηνοτροφία μόνο. Αν δεν υπήρχε και η κτηνοτροφία θα ήταν χαμένο.

—Καλά, μόνο κτηνοτροφία υπήρχε; Κήπους, χωράφια, δεν καλλιεργούσαν;

—Καλλιεργούσαν, αλλά σπάνια. Δεν ήταν και μεγάλες εκτάσεις. Αν πήγαινε καλά ο καιρός κάτι μπορούσες να μάσεις.

—Εσύ εδώ έχεις ένα μεγάλο ωραίο σπίτι πάνω από το λάκκο με ωραία θέα. Τα παιδιά σου δεν αγαπούν το χωριό; Έρχονται μόνο όταν είσαι εσύ εδώ;

—Αυτό είναι ζήτημα. Δουλεύουν στα Γιάννενα. Δεν

τους αφήνει η δουλειά τους για να 'ρθουν. Έρχονται τα Σαββατοκύριακα.

—Το χωριό όμως το αγαπούν;

—Και το αγαπούν και το θέλουν όλοι τους. Αμα δεν το ήθελαν ούτε σπίτι θα φκίναμε ούτε θα συνεχίζαμε την επισκευή και τα κεραμίδια του θ' αλλάζαμε.

—Την άνοιξη που φέρνεις στο χωριό το κοπάδι σου, βρίσκεις τροφή για τα γίδια; Είσαι ευχαριστημένος; Έχεις κανένα πρόβλημα;

—Καλά, τροφή βρίσκουν. Το χωριό είναι σαν να μη ξέρουν καλοκαίρι, είναι σαν να έχουν πάντα άνοιξη.

—Το χωριό πόσα γιδοπρόβατα νομίζεις ότι μπορεί να θρέψει;

—Τα γίδια αν μείνουν στο

χωριό το χειμώνα πρέπει να τα θρέψεις. Η αλήθεια είναι ότι στο χωριό έχει λιγοστείσει πολύ η κτηνοτροφία. Έχει όμως πολύ μέρος. Έχει το πουρνάρι που έχει τροφή και σε ξεγελάει. Δεν τα τρέφουν το καλοκαίρι τα γίδια. Τρέφονται μόνο τους εκτός αν κάποιος, έχουμε καμιά δύσκολη μέρα που θα βρέχει. Μπορούν να τραφούν στο χωριό πολλές χιλιάδες γιδοπρόβατα.

—Καλά, μ' αυτά τα γίδια που 'χεις το βρίσκεις οικονομικό. Σας συντηρούν, το βρίσκεις επικερδές;

—Όχι αρκετά. Μόλις τα βολεύουμε. Δουλεύω μαζί με τη γυναίκα μου, με βοηθάει. Κουβαλάει νερό με το γάιδαρο. Δεν έχουμε νερό στη στάλη και η λούτσα θέλει καλή επισκευή. Ψευτοεπισκευάστηκε.

—Τι άλλο βγάξετε από τα γίδια; Τυρί, σιλάρα, το γάλα το πουλάτε σε καλή τιμή;

—Τα γίδια μας δίνουν γάλα από τον Απρίλιο. Από γάλα καλά πάμε. Κάνουμε και

λίγο τυρί. Από το '81 με την κυβέρνηση του Παπανδρέου τα πηγαίναμε καλά. Μας έδιναν επιδότηση, μας έκαναν καλές τιμές για το γάλα και είμασταν ικανοποιημένοι. Πολύ καλά. Δηλαδή είμασταν πλούσιοι.

—Σήμερα πώς είναι η κατάσταση σας;

—Όπως βλέπω από δω και πέρα οι αγρότες θα πεινάνε. Θα δυσκολευτούμε πολύ. Και έχουμε το ζήτημα των τροφών. Μας ανέβασαν τις τιμές των ζωοτροφών. Επιδότησεις δε μας έδωσαν. Το '89 πέρασε και μέχρι σήμερα δεν μας έδωσαν τίποτα.

—Βλέπω ότι αντικρύζετε ορισμένα προβλήματα.

—Έχουμε πολλά προβλήματα, έχουμε και χρέη.

—Αγαπητέ Χρήστο, εύχομαι σύντομα να ξεπεραστούν αυτά τα προβλήματα και να εξακολουθήσεις με μεγαλύτερο θάρρος και ελπίδα για καλύτερη ζωή.

Αυτά λέγαμε με τον κ. Χρήστο, όταν φάνηκε στην πλατεία του χωριού η κόρη του, που ήθελε κάτι να του πει πριν αναχωρήσει με το λεωφορείο για τα Γιάννενα και η συνομιλία μας διακόπηκε.

Σαν το Χρήστο, στο χωριό, έχουμε και άλλους κτηνοτρόφους που αντιμετωπίζουν προβλήματα, άλλοι με περισσότερα και άλλοι με λιγότερα γιδοπρόβατα. Το Νικόλα Πασιδί, Ζήκο και Σπύρο Κούρο (αυτοί έχουν μόνο αγελάδες), τον Βασίλη Ντάκα, τον Κ. Κωσταρά και τον Γ. Ντόνη.

Τους ευχόμαστε καλό χειμώνα και του χρόνου με περισσότερα γιδοπρόβατα.

Οκτώβριος 1990

Ε. Ε. ΚΟΥΒΑΡΑΣ

ΤΟ ΚΑΦΕΝΕΙΟ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Λάβαμε και δημοσιεύουμε την παρακάτω επιστολή της Κοινότητάς μας.

Αγαπητοί συγχωριανοί, Σας απευθύνουμε ένα θερμό χαιρετισμό εκ μέρους της Κοινότητας Δολιού και σας ευχόμαστε οι δεσμοί που σας ενώνουν με το αγαπημένο μας χωριό, να είναι άρρηκτοι και καρποφόροι.

Το θέμα για το οποίο θέλουμε να σας απασχολήσουμε είναι το καφενείο του χωριού μας. Όλοι γνωρίζουμε ότι η κατάσταση του είναι απογοητευτική. Ενώ θα έπρεπε να αποτελεί κόσμημα του κέντρου του χωριού, η εικόνα που παρουσιάζει σήμερα, δεν μας τιμά καθόλου. Άμεση και επιτακτική ανάγκη να δοθεί μία λύση την οποία όλοι πρέπει να αναζητήσουμε για να βρούμε την καλύτερη δυνατή. Πιστεύ-

ουμε ότι η σημερινή του θέση πρέπει να διατηρηθεί και για λόγους αισθητικής του χώρου αλλά και για λόγους συναισθηματικούς.

Και αυτό γιατί μέσα στο χώρο αυτό ζουν και πάλονται οι καλύτερες και πιο ζεστές στιγμές από κάποιο κομμάτι της ζωής μας. Αλλά οποιαδήποτε λύση και να δοθεί προϋποθέτει την εξεύρεση κάποιων χρηματικών πόρων που πρέπει να αναζητηθούν προς κάθε κατεύθυνση.

Οδηγός στις σκέψεις και στις πράξεις μας ας γίνουν τα πρόσφατα έργα

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΘΑΝΑΤΟΙ

● Πέθανε και κηδεύτηκε στην Αθήνα η Κλειώ Ιωάννου Χατζη.

● Πέθανε και κηδεύτηκε στο Σταυροσκάδι Παγωνίου η Βασιλική Γεωργίου Τσέρου.

● Πέθανε και κηδεύτηκε στα Γιάννενα ο Θεοφάνης Τσέβης.

ΜΝΗΜΟΣΥΝΑ

● Τελέστηκε στο Δολό το τεσσαρακονθήμερο μνημόσυνο του Κώστα Κωσταρά.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Ευχαριστώ θερμά για την συμπαράσταση των χωριανών μου, στο θάνατο του συζύγου μου Παντελή.

Πηνελόπη Εξαρχου

ΣΥΛΛΟΓΗΤΗΡΙΑ

Στην πατριαρχική οικογένεια του μακαρίτη Κωνσταντίνου Κωσταρά, εκφράζω τα θερμά μου συλλυπητήρια για τις δυο μεγάλες της απώλειες.

Οικογένεια:

ΧΡΗΣΤΟΥ ΜΑΤΣΑ

Συνταξιούχου ιερέα

Υ.Γ.: Επίσης, νοερώς ασπάζομαι το ξενιτεμένο τέκνο της Σπύρο, την σύζυγό του Βασιλεία -το γένος Θρασυβούλου Κωστασιπτά (τους εστεφάνωσα τον Ιούνιο του 1959 στο Δολό) και τους παρακαλώ να δεχθούν τα θερμά μου συλλυπητήρια και, χριστιανική υπομονή για τις μεγάλες του απώλειες.

Ο ίδιος

της άντλησης του νερού από τη χαράδρα και της ασφαλτόστρωσης των δρόμων του Άη-Γιάννη και Παλαιόμουρας στο οποίο οι δυσκολίες ξεπεράστηκαν και τα χρήματα συγκεντρώθηκαν σε χρόνο ρεκόρ. Έτσι και σήμερα είμαστε σίγουροι πως όλοι θα δείξουμε την απαιτούμενη ευαισθησία και γενναιοδωρία, δίνοντας ο καθένας τις ιδέες του και συμβάλλοντας οικονομικά στα μέτρα των δυνατοτήτων μας.

Εμείς πρώτοι σας παρουσιάζουμε μια μελέτη σχετική με το καφενείο και το κοινοτικό κατάστημα που συντάξε και μας παραχώρησε ευγενικά ο Φοίβος Κουβαράς, τον οποίο και θέλουμε να ευχαριστήσουμε από βάθους καρδιάς.

Σας παρακαλούμε, τις προτάσεις σας σχετικά με την παραπάνω κατασκευή, να τις αποστείλετε στην Κοινότητά μας, το συντομότερο δυνατό, ώστε να καταλήξουμε στην καλύτερη δυνατή λύση.

Το Κοινοτικό

Συμβούλιο

Σημείωση:

Η σχετική μελέτη του κ. Φ. Κουβαρά, που αποτελείται από πολλά φωτοαντίγραφα, δεν ήταν δυνατόν, λόγω μεγάλου κόστους, να σταλεί σ' όλους τους χωριανούς, γι' αυτό αποφασίσαμε να σταλεί σε ορισμένους σε Αθήνα και Αμερική με την παράκληση να ενημερώσουν τους υπολοίπους.

ΔΩΡΕΕΣ

ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΔΟΛΟΥ

ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

* Πότσης Γεώργιος, εις μνήμην της μητέρας του 10.000
* Κωσταράς Βασίλειος, εις μνήμην Κώστα Κωσταρά 5.000
* Κωσταρά Βασιλική, εις μνήμην συζύγου της Κώστα 25.000
* Πολιτιστικός Σύλλογος Δολιού Ιωαννίνων, εις μνήμην Κώστα Κωσταρά 10.000
* Στόλης Ιωάννης, εις μνήμην γονέων του 15.000
* Ζωΐδη Χρυσάνθη, εις μνήμην γιανιάς, πατρός και αδελφής της 30.000
* Τσάμης Παναγιώτης, εις μνήμην Πέτρου Στράνη 5.000
* Χαριταλής Πέτρος 8.000
* Αναστασίου Δημήτριος 5.000

Ιστορίες του χωριού

Ένας ευαίσθητος γάιδαρος

Του Λεων. Κουτσουμπά

Ήταν ο αφοσιωμένος συνεργάτης της μάλες, από τότε που τον είχε αγοράσει, εδώ και 15 χρόνια, από κάποιο γύφτο, με 10 οκάδες αλεύρι και έναν πέτο.

—Είναι από σόι γομάρι; της είχε πει ο γύφτος. Η μάλε, μια από τις πολλές ηρωίδες του μόχθου όπως αυτός εννοείται στα άγωνα χωριά του Παγωνίου.

Ήταν η εποχή του σιακάτω, του σιαπάνω και του σιαπέρα. Μια εποχή που το χωριό βούιζε από πολλή ζωντάνια, πολλή δουλειά, αλλά και πολλή φτώχεια. Στους δρόμους που οδηγούσαν στα χωράφια, στ' αμπέλια και στα λόγγα ακούγονταν από τα χαράματα ψίθυροι και γέλια. Μαζί μ' αυτό το μελισσόδι κι η μάλε με το γαϊδουράκι της πότε καβάλα πότε πεζή, στο θέρο, στο βότανο, για κλαδί και για ξύλα είχε περπατήσει όλα τα μονοπάτια του χωριού από το γκουβερνιάτικο ως τον κάμπο του Κακόλακκου κι από το λάκκο ως τον Άη Χριστόφορο και ως το Δελβινιάκι.

Το ξεπατωμένο μου, έλεγε, άμα δε νιώθει γομάρα εδώ γύρω, περπατάει σαν αρνί. Αλλά έτσι και νιώσει καμιά κοντά του δεν το κάνω ζάπα. Ν' ανιβά καβάλα σκιάζομαι μη με γκρεμίσει, να περπατήσω δεν το φτάνω.

Το «ξεπατωμένο» της όμως ήταν πιστός συνεργάτης και σύντροφος. Όταν το φόρτωνε τ' άφηνε μόνο του κι αυτό τραβούσε κατ' ευθέαν για το σπίτι και περίμενε εκεί, ώσπου να 'ρθει κι αυτή. Περιμένα με τις ώρες φορτωμένο, υπομονετικά.

Όταν καταλάβαινε ότι άργησε η γριά, τραβούσε όπως ήταν φορτωμένο για τ' αλώνι κι αν δεν την έβρισκε εκεί ξαναγύριζε στο σπίτι.

Αλλά κι αυτή του 'χε την έγνοια. Από τα χαράματα του σκούπιζε το μέρος που κοιμόταν, του γιόμιζε το πανθί, του τοίμαζε την ταή και χώρια που του μάλωνε το σαμάρι όταν σκίζονταν στο λόγγο.

Μια μέρα που η μάλε κατάλαβε ότι το τέλος

ήταν κοντά, λέει στη γειτονισιά της:

—Μαρ' κοπέλλα, αν δεις κι αργήσω πολύ να 'ρθεις να με βρεις.

—Αυτού σιαπάνω στις λίπες θα πάω να μάσω κάνα στεγνό.

Και πήρε το γομάρι κι έκανε τον ανήφορο προς τον κάμπο βοσνί. Ανέβηκε καβάλα, κι όπως περπατούσε το γομάρι φαίνονταν σαν κινούμενο σχέδιο, από μακριά καθώς φορούσε την ομπόλια κι ανηφόριζε.

Το απόγιομα το γομάρι γύρισε φορτωμένο κι η κοπέλλα το ξεφόρτωσε και περίμενε τη γριά, αλλά άρχισε να νυχτώνει κι η μάλε δε φάνηκε ακόμα.

Φάναξε τότε η γειτονισσα δυο χωριανούς και βγήκαν ένα γύρω στο χωριό μα δεν τη βρήκαν πουθενά κι αποφάσισαν να πάρουν το γομάρι και να πάνε στο βουνό.

Είχε νυχτώσει καλά μα το γομάρι ήξερε το δρόμο και τράβηξε ίσια εκεί που το είχε φορτώσει η μάλε. Όταν σε μια στιγμή στύλωσε τα μπροσπνά του πόδια κι έβαλε μια φωνή που έμοιαζε περισσότερο με λυγμό παρά με γκάρισμα, πέντε μέτρα πιο κεί βρήκαν τη γριά. Είχε γείρει σ' ένα χαμόκλαδο με τα μάτια στραμένα στον ουρανό.

Τη σήκωσαν και την έβαλαν στο σαμάρι. Ο γάιδαρος με κατεβασμένα τ' αφτιά δέχτηκε υπομονετικά το φορτίο που το κουβαλούσε ζωντανό τόσα χρόνια. Τώρα είχε καταλάβει πως ήταν ένα νεκρό σώμα.

Την άλλη μέρα έγινε η κηδεία της γριάς μα η «κοπέλλα» από την ταραχή της έχασε την πόρτα ανοιχτή κι ο γάιδαρος το 'σκασε. Πήρε τους δρόμους και τα μονοπάτια στα λόγγα του χωριού όπως τα είχε μάθει περπατώντας με τη μάλε στο θέρο, το βότανο, για κλαδί και για ξύλα, και ύστερα από ένα μήνα, κάτι κοπέλλες που είχαν πάει για ξύλα στο βουνό, βρήκαν το γομάρι πεθαμένο στην ίδια θέση που είχαν βρει και τη γριά.